ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 3ης Ιουλίου 2001 *

Στην υπόθεση C-297/00,

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπουμένη από τον B. Mongin, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

προσφεύγουσα,

κατά

Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου, εκπροσωπουμένου, αρχικώς, από τον P. Steinmetz και, στη συνέχεια, από τον J. Faltz,

καθού,

που έχει ως αντικείμενο να διαπιστωθεί ότι το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου, καθόσον δεν έθεσε σε ισχύ εντός της ταχθείσας προθεσμίας τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που περιλαμβάνουν ενδεχόμενες κυρώσεις οι οποίες είναι αναγκαίες για τη συμμόρφωση προς την οδηγία 98/35/ΕΚ του Συμβουλίου, της 25ης Μαΐου 1998, για την τροποποίηση της οδηγίας 94/58/ΕΚ σχετικά με

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

το ελάχιστο επίπεδο εκπαίδευσης των ναυτικών (ΕΕ L 172, σ. 1), παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 249 ΕΚ και από το άρθρο 2 της οδηγίας αυτής,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους C. Gulmann, πρόεδρο τμήματος, J.-P. Puissochet και J. N. Cunha Rodrigues (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: C. Stix-Hackl
γραμματέας: R. Grass

έχοντας υπόψη την έκθεση του εισηγητή δικαστή,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 10ης Μαΐου 2001,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 3 Αυγούστου 2000, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων άσκησε, σύμφωνα με το άρθρο 226 ΕΚ, προσφυγή με αντικείμενο να διαπιστωθεί ότι το Μεγάλο Δουκάτο του Λου-

ξεμβούργου, καθόσον δεν έθεσε σε ισχύ εντός της ταχθείσας προθεσμίας τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που περιλαμβάνουν ενδεχόμενες κυρώσεις οι οποίες είναι αναγκαίες για τη συμμόρφωση προς την οδηγία 98/35/ΕΚ του Συμβουλίου, της 25ης Μαΐου 1998, για την τροποποίηση της οδηγίας 94/58/ΕΚ σχετικά με το ελάχιστο επίπεδο εκπαίδευσης των ναυτικών (ΕΕ L 172, σ. 1, στο εξής: οδηγία), παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 249 ΕΚ και από το άρθρο 2 της οδηγίας.

2 Το άρθρο 2 της οδηγίας ορίζει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία το αργότερο έως την 1η Ιουλίου 1999 ή ένα έτος μετά την ημερομηνία εκδόσεως της παρούσας οδηγίας αν αυτό λήξει νωρίτερα.

2. Οι διατάξεις αυτές, όταν θεσπίζονται από τα κράτη μέλη, αναφέρονται στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από την αναφορά αυτή κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Οι λεπτομερείς διατάξεις της αναφοράς αυτής εκδίδονται από τα κράτη μέλη.

3. Τα κράτη μέλη καθορίζουν το σύστημα κυρώσεων για την παραβίαση των εθνικών διατάξεων που θεσπίζονται σύμφωνα με αυτή την οδηγία και λαμβάνουν όλα τα μέτρα που είναι αναγκαία για να διασφαλιστεί η εφαρμογή αυτών των κυρώσεων. Οι κυρώσεις που προβλέπονται κατά τον τρόπο αυτό είναι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές.

4. Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν αμέσως στην Επιτροπή το κείμενο όλων των διατάξεων που θεσπίζουν στον τομέα που διέπεται από την παρούσα οδηγία. Η Επιτροπή ενημερώνει σχετικά τα άλλα κράτη μέλη.»

3 Δεδομένου ότι η οδηγία εκδόθηκε στις 25 Μαΐου 1998, τα αναγκαία μέτρα για τη μεταφορά της στο εσωτερικό δίκαιο έπρεπε να τεθούν σε ισχύ το αργότερο στις 25 Μαΐου 1999.

4 Επειδή δεν έλαβε από τη Λουξεμβουργιανή Κυβέρνηση καμία ανακοίνωση σχετικά με τα μέτρα μεταφοράς της οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο, η Επιτροπή, με έγγραφο της 20ής Αυγούστου 1999, όχλησε το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου, ζητώντας του να διατυπώσει τις παρατηρήσεις του συναφώς εντός προθεσμίας δύο μηνών.

5 Επειδή το έγγραφο αυτό έμεινε αναπάντητο, η Επιτροπή εξέδωσε, στις 24 Ιανουαρίου 2000, αιτιολογημένη γνώμη με την οποία διαπίστωσε ότι το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου, καθόσον δεν έλαβε τα αναγκαία μέτρα για να συμμορφωθεί προς την οδηγία, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την οδηγία αυτή. Η Επιτροπή κάλεσε το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου να λάβει τα απαιτούμενα μέτρα για να συμμορφωθεί με την εν λόγω αιτιολογημένη γνώμη εντός προθεσμίας δύο μηνών από της κοινοποιήσεώς της.

6 Στην από 13 Απριλίου 2000 απάντησή της, η Λουξεμβουργιανή Κυβέρνηση ανέφερε ότι τόσο η διεθνής σύμβαση του 1978 περί των κανόνων εκπαιδεύσεως, εκδόσεως πιστοποιητικών και τηρήσεως φυλακών των ναυτικών (στο εξής: σύμβαση STCW), όσο και ο κώδικας εκπαιδεύσεως, εκδόσεως πιστοποιητικών και τηρήσεως φυλακών των ναυτικών (στο εξής: κώδικας STCW), καθώς και τα τεχνικά παραρτήματά του, έχουν εφαρμογή στο λουξεμβουργιανό δίκαιο και ότι τα εκτελεστικά μέτρα των νομοθετημάτων αυτών σε διοικητικό επίπεδο κοινοποιήθηκαν στον Διεθνή Ναυτιλιακό Οργανισμό (στο εξής: ΔΝΟ). Κατά την κυβέρνηση αυτή, στο μέτρο που η οδηγία επαναλαμβάνει σε μεγάλο βαθμό το περιεχόμενο του κώδικα STCW και των τεχνικών παραρτημάτων του, το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου εκπλήρωνε ήδη σε μεγάλο βαθμό τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την οδηγία. Η Λουξεμβουργιανή Κυβέρνηση παραδέχθηκε πάντως ότι τα εθνικά μέτρα δεν παρέπεμπαν στην οδηγία και ότι ήταν αναγκαία η τυπική μεταφορά της στο εσωτερικό δίκαιο για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από το κοινοτικό δίκαιο. Προσέθεσε ότι ένα νομοσχέδιο με το περιεχόμενο αυτό επρόκειτο να κατατεθεί προσεχώς στο Κοινοβούλιο.

7 Κατά τη διάρκεια συνεδριάσεως επιτροπής συγκροτηθείσας βάσει του άρθρου 13 της οδηγίας 94/58/ΕΚ του Συμβουλίου, της 22ας Νοεμβρίου 1994, σχετικά με το ελάχιστο επίπεδο εκπαίδευσης των ναυτικών (ΕΕ L 319, σ. 28), η οποία πραγματοποιήθηκε στις 12 Ιουλίου 2000, η αντιπροσωπεία του Λουξεμβούργου επιβεβαίωσε ότι τα μέτρα μεταφοράς της οδηγίας στο λουξεμβουργιανό δίκαιο βρίσκονταν στο στάδιο της θεσπίσεως.

8 Με το δικόγραφο της προσφυγής της, η Επιτροπή επισημαίνει ότι, σύμφωνα με τα άρθρα 249, τρίτο εδάφιο, ΕΚ και 10, πρώτο εδάφιο, ΕΚ, τα κράτη μέλη οφείλουν να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για τη μεταφορά των οδηγιών στην εσωτερική έννομη τάξη πριν από την εκπνοή της προβλεπομένης προθεσμίας και να της ανακοινώνουν τα μέτρα αυτά. Τις υποχρεώσεις αυτές υπενθυμίζει το άρθρο 2 της οδηγίας.

9 Όμως, η Λουξεμβουργιανή Κυβέρνηση δεν ανακοίνωσε στην Επιτροπή τις διατάξεις του εσωτερικού δικαίου που θεσπίστηκαν στους τομείς που διέπει η οδηγία. Επιπλέον, η Επιτροπή δεν διαθέτει άλλα πληροφοριακά στοιχεία που να παρέχουν τη δυνατότητα συναγωγής του συμπεράσματος ότι το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου συμμορφώθηκε προς την οδηγία και, ειδικότερα, προς το άρθρο 2 αυτής. Κατά συνέπεια, το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το κοινοτικό δίκαιο.

10 Στο υπόμνημα απαντήσεως, η Επιτροπή παρατηρεί ότι δεν αποκλείεται η μεταφορά μιας οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο να λαμβάνει τη μορφή επικυρώσεως διεθνούς συμβάσεως της οποίας οι διατάξεις είναι πανομοιότυπες προς αυτές της επίμαχης οδηγίας. Πρέπει όμως στην περίπτωση αυτή η επικύρωση και η σύμβαση να έχουν δημοσιευθεί κατά τρόπον ώστε να πληρούνται οι προϋποθέσεις της σαφήνειας και της ασφάλειας των εννόμων καταστάσεων, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου (απόφαση της 6ης Μαΐου 1980, 102/79, Επιτροπή κατά Βελγίου, Συλλογή τόμος 1980/ΙΙ, σ. 99). Συναφώς, το κράτος μέλος οφείλει να προβλέψει ένα ακριβές κανονιστικό πλαίσιο το οποίο εξασφαλίζει την πλήρη εφαρμογή της συμβάσεως, ιδίως υπέρ των ιδιωτών, εφόσον αυτή δημιουργεί δικαιώματα υπέρ αυτών. Εξάλλου, οι επιχειρηματίες πρέπει να ενημερωθούν περί του ότι η σύμβαση έχει ενταχθεί στο κοινοτικό δίκαιο μέσω της οδηγίας και ότι, κατά συνέπεια, μπορεί έμμεσα να υποβληθεί στην κρίση του Δικαστηρίου.

11 Κατά την Επιτροπή, είναι σαφές ότι οι προϋποθέσεις αυτές δεν πληρούνται εν προκειμένω, όπως πιστοποιεί η πρόθεση του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου να μεταφέρει τυπικά την οδηγία στο εσωτερικό δίκαιο τροποποιώντας τον νόμο της 9ης Νοεμβρίου 1990 που έχει ως αντικείμενο τη δημιουργία λουξεμβουργιανού δημοσίου νηολογίου (στο εξής: νόμος της 9ης Νοεμβρίου 1990) και τον νόμο της 14ης Απριλίου 1992 που θεσπίζει πειθαρχικό και ποινικό κώδικα εμπορικού ναυτικού (στο εξής: νόμος της 14ης Απριλίου 1992).

12 Η Λουξεμβουργιανή Κυβέρνηση επισημαίνει ότι ο νόμος της 9ης Νοεμβρίου 1990, όπως τροποποιήθηκε, παραθέτει τη σύμβαση STCW ως αναπόσπαστο τμήμα αυτού. Εξάλλου, με τα διατάγματα του Μεγάλου Δούκα της 29ης Ιανουαρίου 1997 και της 13ης Σεπτεμβρίου 1999, ο κώδικας STCW και οι τροποποιήσεις των τεχνικών παραρτημάτων δημοσιεύθηκαν στο *Mémorial* (Επίσημη Εφημερίδα του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου) για να παραγάγουν έτσι τα αποτελέσματά τους. Επομένως, τόσο η σύμβαση STCW όσο και ο κώδικας STCW και τα τεχνικά παραρτήματα έχουν εφαρμογή στο λουξεμβουργιανό δίκαιο. Επιπλέον, τα μέτρα εφαρμογής στο διοικητικό πλαίσιο κοινοποιήθηκαν στον ΔΝΟ.

13 Δεδομένου ότι η οδηγία επαναλαμβάνει σε μεγάλο βαθμό το περιεχόμενο του κώδικα STCW και των τεχνικών παραρτημάτων, το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου εκπληρώνει ήδη, σε μεγάλο βαθμό, κατά τους ισχυρισμούς της κυβερνήσεώς του, τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την οδηγία. Πάντως, για να εκπληρώσει στο ακέραιο τις κοινοτικές υποχρεώσεις της, η Λουξεμβουργιανή Κυβέρνηση κατέθεσε νομοσχέδιο προκειμένου να μεταφέρει τις οδηγίες 98/35 και 94/58 στο εσωτερικό δίκαιο με την τροποποίηση των νόμων της 9ης Νοεμβρίου 1990 και της 14ης Απριλίου 1992.

14 Στο υπόμνημα ανταπαντήσεως, η Λουξεμβουργιανή Κυβέρνηση αναφέρει ότι ένα σχέδιο διατάγματος του Μεγάλου Δούκα που μεταφέρει την οδηγία στο εσωτερικό δίκαιο διαβιβάστηκε στο κυβερνητικό συμβούλιο το οποίο θα πρέπει να το εγκρίνει το συντομότερο δυνατόν. Καλεί, κατά συνέπεια, την Επιτροπή να παραιτηθεί από την παρούσα προσφυγή και ζητεί από το Δικαστήριο να απορρίψει την προσφυγή, άλλως να διατάξει την αναστολή της διαδικασίας εν αναμονή της παραιτήσεως της Επιτροπής.

15 Διαπιστώνεται προκαταρκτικά ότι δεν συντρέχει λόγος για το Δικαστήριο να αναστείλει τη διαδικασία (βλ., μεταξύ άλλων, την απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 1999, C-47/99, Επιτροπή κατά Λουξεμβούργου, Συλλογή 1999, σ. I-8999, σκέψη 12).

16 Όσον αφορά την ουσία, το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου δεν αμφισβητεί ότι δεν εξέδωσε εντός της ταχθείσας προθεσμίας τα αναγκαία μέτρα μεταφοράς της οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο για να συμμορφωθεί προς την οδηγία αυτή. Υπό τις συνθήκες αυτές, η παράβαση πρέπει να θεωρηθεί βάσιμη.

17 Κατά συνέπεια, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου, καθόσον δεν έθεσε σε ισχύ εντός της ταχθείσας προθεσμίας τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που περιλαμβάνουν ενδεχόμενες κυρώσεις οι οποίες είναι αναγκαίες για τη συμμόρφωση προς την οδηγία, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 2 της οδηγίας.

Επί των δικαστικών εξόδων

18 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η Επιτροπή ζήτησε να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου, το οποίο ηττήθηκε, το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) **Το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου, καθόσον δεν έθεσε σε ισχύ εντός της ταχθείσας προθεσμίας τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που περιλαμβάνουν ενδεχόμενες κυρώσεις οι οποίες είναι αναγκαίες για τη συμμόρφωση προς την οδηγία 98/35/ΕΚ του Συμβουλίου, της 25ης Μαΐου 1998, για την τροποποίηση της οδηγίας 94/58/ΕΚ σχετικά με το ελάχιστο επίπεδο εκπαίδευσης των ναυτικών, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 2 της οδηγίας αυτής.**

2) **Καταδικάζει το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου στα δικαστικά έξοδα.**

Gulmann Puissochet Cunha Rodrigues

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 3 Ιουλίου 2001.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του τρίτου τμήματος

C. Gulmann